

PATYČIŲ IR STRESINIŲ GYVENIMO ĮVYKIŲ SAŠAJOS SU EMOCINIAIS SUNKUMAIS PAAUGLYSTĖJE

Dr. Monika Skerytė-Kazlauskienė

Doc. dr. Rasa Barkauskienė

Vilniaus universitetas

5-oji kasmetinė Vilniaus traumų psichologijos konferencija

KLAUSIMAI

- Kokius stresinius įvykius patiria paaugliai? Kurie jų labiausiai siejasi su emociniais sunkumais?
- Kiek paauglių patiria patyčias? Kaip jos siejasi su emociniais sunkumais?
- Kaip siejasi emociniai sunkumai su patyčių patirtimi ir stresiniais gyvenimo įvykiais – kas labiau prisideda prie emocinių sunkumų.
- Ar yra skirtumų tarp paauglių turinčių mokymosi sutrikimų ir paauglių, neturinčių mokymosi sutrikimų?

TYRIMAS

- 188 Vilniaus miesto paaugliai. 95 turi mokymosi sutrikimą (MSG), 93 neturi mokymosi sutrikimo (PG). 122 berniukai, 66 mergaitės.
- Apklausti, kai buvo 12-13 metų ir po dvejų metų - 14-15 metų amžiaus.
- Naudotos metodikos:
  - Jaunuolio klausimyno YSR 11/18 (*Youth Self-Report; Achenbach, Rescorla, 2001*) Nerimastingumo / depresiškumo, Užsisklendimo / depresiškumo bei bendra Internalių problemų skalė.
  - Anketa patyčių masto įvertinimui mokykloje (*Povilaitis, Valiukevičiūtė, 2006*).

PATIRTI STRESINIAI GYVENIMO ĮVYKIAI

	VISI (N=169)
Patyrė artimo žmogaus netektį	82 (44%)
Turėjo rimtų sveikatos problemų	49 (26%)
Kiti šeimos nariai turėjo rimtų sveikatos problemų	48 (26%)
Šeimai nutiko blogų dalykų (avarija, vagystė)	45 (24%)
Prarado geriausią draugą	29 (15%)
Šeima pakeitė gyvenamą vietą	23 (12%)
Tėvai išvyko ilgam iš namų	21 (11%)

PO KIEK STRESINIŲ ĮVYKIŲ PATYRĖ

0	1	2	3	4-6
18 proc.	31 proc.	23 proc.	17 proc.	12 proc.

Vidutiniškai 1,76 trauminio įvykio per pastaruosius 2 metus.

Vienodai mergaitės ir berniukai

Vienodai turintys mokymosi sutrikimą ir neturintys

SKIRTUMAI TARP PATYRUSIŲ IR NEPATYRUSIŲ KONKREČIUS STRESORIUS

	Interna- lūs sunk.	Nerimas- tingumas	Užsisklen- dimas	Grupės ir patirties sąveika
Prarado geriausią draugą	MSG** PG*	MSG** PG*	MSG*** PG*	Vienodai sunku
Truėjo rimtų sveikatos problemų	MSG- PG*	MSG- PG**	MSG- PG*	PG jautriau
Patyrė artimo žmogaus netektį	-	-	-	PG jautriau
Kiti šeimos nariai turėjo rimtų sveikatos problemų	-	-	-	PG jautriau
Šeimai nutiko blogų dalykų (avarija, vagystė)	-	-	-	PG jautriau
Tėvai išvyko ilgam iš namų	-	-	-	MSG jautriau
Šeima pakeitė gyvenamą vietą	-	-	-	MSG jautriau

PATYČIŲ PATIRTIS

- Trečdalis paauglių per pastaruosius du mėnesius nepatyrė patyčių. Apie 70 proc. patyrė bent kartą.
- Apie 40 proc. paauglių patiria pasikartojančias patyčias.
- Vienodai patyčių patyrė mergaitės ir berniukai, turintys mokymosi sutrikimų ir neturintys.
- Dažniausiai patiriami patyčių būdai: apkalbos, erzinimas, stumdymas.
- Bent kartą patyrę patyčių išreiškė daugiau užsisklendimo nei nepatyrę ($t = -4,00$, $p < 0,0001$)

EMOCINIAI SUNKUMAI, STRESINIAI ĮVYKIAI IR PATYČIOS (REGRESINĖ ANALIZĖ)

Grupė	Skalė	Veiksn.	R	R ²	ΔR ²	F	df	F anova	Beta
VISI	INT	Lytis	0,10	0,01	0,01	1,77	1;163	1,77	0,14
		Patyč.	0,27	0,07	0,06	10,74**	1;162	6,31**	0,25**
		Stres.įv	0,38	0,14	0,07	13,08**	1;161	8,88***	0,26***
PG	INT	Lytis	0,11	0,01	0,01	0,99	1;79	0,99	0,18
		Patyč.	0,26	0,07	0,05	4,5*	1;78	2,77	0,20
		Stres.įv	0,45	0,20	0,14	13,0**	1;77	6,46**	0,37**
MSG	INT	Lytis	0,13	0,02	0,02	1,21	1;74	1,21	0,14
		Stres.įv	0,16	0,03	0,01	0,67	1;73	0,94	0,11
		Patyč.	0,35	0,12	0,10	7,95**	1;72	3,33*	0,31**

UŽSISKLENDIMAS IR NERIMASTINGUMAS

Grupė	Skalė	Veiksn.	R	R2	DR2	F	df	F ANOVA	Beta
PG	Užsis- klendi- mas	Lytis	0,10	0,01	0,01	0,78	1;81	0,78	-0,05
		Stres.įv.	0,35	0,12	0,11	10,13**	1;80	5,49**	3,10**
		Patyčios	0,49	0,24	0,11	11,77**	1;79	8,08***	3,43**
MSG		Patyčios	0,24	0,06	0,06	4,69*	1;77	4,69*	0,24*
PG	Neri- mastin gumas.	Lytis	0,14	0,02	0,02	1,52	1;81	1,52	2,00*
		Patyčios	0,25	0,06	0,05	3,85	1;80	2,71	1,8
		Stres.įv.	0,44	0,19	0,13	12,96**	1;79	6,40**	3,60**
MSG		Patyčios	0,27	0,07	0,07	6,13*	1;77	6,13*	0,27*

KORELIACIJOS

		INT	Užsisklend	Nerimast.
Patyčios	VISI	0,23**	0,30***	0,19*
	PG	0,21	0,36**	0,17
	MSG	0,27*	0,24*	0,23*
Stresiniai gyvenimo įvykiai.	VISI	0,25**	0,20**	0,25**
	PG	0,36**	0,34**	0,36**
	MSG	0,14	0,05	0,13

IŠVADOS

- Patyčios ir per pastaruosius dvejus metus patirti stresiniai gyvenimo įvykiai paauglystėje turi reikšmės emociniams sunkumams formuotis.
- Ne visi paaugliai vienodai reaguoja į stresinius gyvenimo įvykius ir patyčias: turintiems mokymosi sutrikimų didesnės reikšmės emociniams sunkumams turi patyčios, o neturintiems – stresiniai gyvenimo įvykiai.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ.

